

ਕੇਐਸ ਗਰੇਵਾਲ ਜੇ.

ਹਰਫੂਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ- ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਵਿੱਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਮਾਲ, ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ
ਹੋਰ- ਉੱਤਰਦਾਤਾ

CWPNo 1983 ਦਾ 3174

19 ਸਤੰਬਰ, 2007

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950 - ਅਨੁਛੇਦ. 226 — ਪੈਪਸੂ ਟੈਨੈਸੀ ਐਂਡ ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਐਕਟ, 1955 — S.22 — ਜ਼ਮੀਨ-ਮਾਲਕ ਜ਼ਮੀਨ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ— ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਮਾਲਕੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰ ਰਹੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ —ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਮਲਕੀਅਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸਹਾਇਕ ਕੁਲੈਕਟਰ — ਕਲੈਕਟਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਅਤੇ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਦਾਇਰ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ— ਕੀ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖੀ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਉਕਤ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਮਲਕੀਅਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹਨ - ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਦੁਆਰਾ ਮਾਣੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਸਹਾਇਕ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ ਮੌਰਗੇਜ ਦੇ ਰਿਡੀਮ ਐਂਡ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ। ਬੁਝ ਗਿਆ— ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਮੌਰਗੇਜ ਨੂੰ ਛੁਡਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਰਹੇ ਮੌਰਗੇਜ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਰਿਸ਼ਤਾ ਨਹੀਂ— ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਜ਼ਮੀਨ-ਮਾਲਕ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ ਜਿਸ ਨੇ ਮੌਰਗੇਜ ਨੂੰ ਰੀਡੀਮ ਕੀਤਾ — ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਮੰਨਿਆ, ਕਿ ਹਰਫੂਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੇ 1961 ਵਿੱਚ ਰਿਡੈਂਪਸ਼ਨ ਦੀ ਇਕੁਇਟੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਲਦੀ ਹੀ ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ ਛੁਡਾਉਣ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। 1966 ਵਿੱਚ ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ ਛੁਡਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੇ 1964 ਵਿੱਚ ਮੌਰਗੇਜਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮਲਕੀਅਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਹਰਫੂਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਛੁਡਾਉਣ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਪੈਂਡਿੰਗ ਸੀ। ਇਸ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ 1966 ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ 1967 ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ ਖਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੌਰਗੇਜ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮੌਰਗੇਜਰ ਨਾਲ ਕੋਈ ਰਿਸ਼ਤਾ ਨਹੀਂ ਮਾਣਿਆ ਜੋ ਮੌਰਗੇਜ ਨੂੰ ਛੁਡਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੇ 1969 ਵਿੱਚ ਰਿਮਾਂਡ ਆਰਡਰ ਪਾਸ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਇਸ ਨੁਕਤੇ ਦੀ ਸਲਾਘਾ ਕੀਤੀ ਸੀ ਪਰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਲ ਅਥਾਰਟੀ ਮਾਲਕੀ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਦੇ ਰਹੇ। ਉਹ ਲਗਾਤਾਰ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਖੁੰਝ ਗਏ ਕਿ

ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਮੌਰਗੇਜ ਦੁਆਰਾ ਮਾਣੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ ਪਰ ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੌਰਗੇਜ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖਤਮ ਹੋ ਗਏ ਸਨ।

HARPHOOL SINGH & OTHERS v. FINANCIAL COMMISSIONER 153
REVENUE, PUNJAB & OTHERS
(K.S. Garewal J.)

ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ ਛੁਡਾਇਆ ਸੀ।

(ਪਾਰਾ 14 ਅਤੇ 15)

ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਐਡਵੋਕੇਟ ਕੇ.ਐਸ.

ਐੱਮ.ਐੱਲ.ਸੈਣੀ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਕੇ.ਐਸ. ਗਰੇਵਾਲ, ਜੇ.

(1) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਮਾਲ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਜਵਾਬਦਾਤਾ 5 ਅਤੇ 6) ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ 'ਤੇ ਮਲਕੀਅਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਸਨ। ਇਹ ਪੈਪਸੂ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਐਕਟ, 1955 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਕਟ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 22 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ 4 ਮਈ, 1967 ਨੂੰ ਸਹਾਇਕ ਕੁਲੈਕਟਰ 1 ਗ੍ਰੇਡ (ਅਨੇਕਚਰ P-15) ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(2) ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨਰਾਇਣਪੁਰਾ ਉਰਫ ਚੌਰਵਾਲਾ, ਤਹਿਸੀਲ ਸਰਹਿੰਦ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਟਿਆਲਾ (ਹੁਣ ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ) ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ 177 ਕਨਾਲ (ਲਗਭਗ 22 ਏਕੜ) ਹੈ। ਨਿਯਮ 14 ਦੇ ਤਹਿਤ ਫਾਰਮ VI ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੁਲੈਕਟਰ, ਐਗਰੇਰੀਅਨ (ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਥਾਰਟੀ) ਨੂੰ ਦਰਖਾਸਤ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਹ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 20 ਅਧੀਨ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਸਨ ਅਤੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਮਾਲਕੀ ਹੱਕ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਨੱਥੀ ਸਾਰਣੀ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਟਾਈਟਲ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਕਿ ਉਹ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 20 ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਵੀ ਨੱਥੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਨੱਥੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਭੁਗਤਾਨ ਯੋਗ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਦੇ ਨਾਂ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਤਨੀ ਰਘਬੀਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਤਨੀ ਕਮਲਜੀਤ ਕੌਰ ਵਜੋਂ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਨ।

(3) ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਅਸਲ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਵੇਰਵੇ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਵਜੋਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਅਧੀਨ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਚੱਲ ਰਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸਾਰੀ ਇਮਾਰਤ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਮਲਕੀਅਤ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ।

(4) ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 22 ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਤੋਂ, ਉਸ ਦੀ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦਾ ਹੱਕ, ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਦਿਲਚਸਪੀ ਲੈਣ ਦਾ ਹੱਕ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵੇਰਵੇ, ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਸਥਾਨ, ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦਾ ਨਾਮ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਪੈਪਸੂ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਨਿਯਮ 14 ਦੇ ਫਾਰਮ VI ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਨਿਯਮ, 1958 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਿਯਮਾਂ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ)।

HARPHOOL SINGH & OTHERS v. FINANCIAL COMMISSIONER 153
REVENUE, PUNJAB & OTHERS
(K.S. Garewal J.)

(5) ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 2 (ਕੇ) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਉਹੀ ਅਰਥ ਹੈ ਜੋ ਇਸਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਐਕਟ, 1887 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਕੋਲ ਕਿੱਤੇ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਹੈ। ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 2 (g)(2) ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਿਰਾਏਦਾਰ।

(6) ਇਸ ਕੇਸ ਦਾ ਲੰਮਾ ਇਤਿਹਾਸ ਹੈ। ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ 1901 ਵਿੱਚ ਅਮਰਾਓ ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਇੱਕ ਹਮਾਮ ਕੌਰ ਨੇ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਸਮੇਂ ਦੇ ਬੀਤਣ ਨਾਲ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਹੱਕ ਨੰਦ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੂਰਜ ਕੌਰ ਰਾਹੀਂ ਵਿਰਸੇ ਵਿੱਚ ਮਿਲ ਗਏ, ਜੋ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਹੱਕ ਹਰਾਮ ਕੌਰ ਤੋਂ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਮਿਲੇ ਸਨ।, ਅਸਲੀ ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ. 13 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1961 ਨੂੰ ਨੰਦ ਸਿੰਘ (ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਇਕਬਾਲ ਕੌਰ ਰਾਹੀਂ) ਨੇ ਹਰਫੂਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਦੋ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡਾਂ ਰਾਹੀਂ ਛੁਡਾਈ ਦੀ ਇਕੁਇਟੀ ਵੇਚ ਦਿੱਤੀ। ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਅਨੁਸੂਚੀ P-7 ਅਤੇ P-8 ਹਨ। ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਰਤਨ ਕੌਰ ਪੁੱਤਰੀ ਅਮਰਾਓ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਾਰਸਾਂ ਕੋਲ 10 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਵਿਚ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ। 6,200 ਅਤੇ ਵਿਕਰੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਵੇਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। 24,500 ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਗਿਰਵੀ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਨੰਦ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਇਕਬਾਲ ਕੌਰ ਰਾਹੀਂ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਖੂਹ ਉਸ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਵਿਚ ਛੁਡਾਉਣ ਦੀ ਇਕਵਿਟੀ ਵੇਚ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਵੈਂਡੀਜ਼ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਨੂੰ ਛੁਡਵਾ ਕੇ ਗਿਰਵੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਸਨ।

(7) ਰੀਡੈਪਸ਼ਨ ਦੀ ਇਕੁਇਟੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਹਰਫੂਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (13 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1961 ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡਜ਼ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਕਰੇਤਾਵਾਂ) ਨੇ 10 ਜੁਲਾਈ, 1961 ਨੂੰ ਕੁਲੈਕਟਰ ਅੱਗੇ 10 ਜੁਲਾਈ, 1961 ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਰੈਸਟੀਚਿਊਸ਼ਨ ਆਫ ਮੋਰਟਗੇਜ ਲੈਂਡ ਐਕਟ, 1938 ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ (ਬੱਸੀ) ਮੂਲ ਗਿਰਵੀ ਅਮਰਾਓ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਾਰਿਸ-ਹਿੱਤਾਂ ਵਿਰੁੱਧ। ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੇ 17 ਫਰਵਰੀ, 1966 ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਗਿਰਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਕੁਲੈਕਟਰ ਦਾ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸੂਚੀ P-10 ਹੈ। ਦੀ ਫੁਟਕਾਰਾ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ

ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ, ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹਰਫੂਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ 23 ਜੂਨ, 1966 ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਟਵਾਰੀ ਦੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਡਾਇਰੀ ਰਜਿਸਟਰ ਦੀ ਨਕਲ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਪੀ-1 1 ਹੈ।

(8) ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਮੁੱਖ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਉਕਤ ਜ਼ਮੀਨ ਉੱਤੇ ਮਲਕੀਅਤ ਦੇ ਹੱਕ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹਨ।

(9) 4 ਮਈ, 1967 ਨੂੰ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਰਫੂਲ ਸਿੰਘ ਨੇ 12 ਮਈ, 1967 ਨੂੰ ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਨੇ 29 ਮਾਰਚ, 1969 ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਈ ਅਤੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਥਾਰਟੀ ਕੋਲ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੇ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੇ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵਿੱਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ, ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਨੂੰ 25 ਜੂਨ, 1970 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿਮਾਂਡ ਆਰਡਰ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

HARPHOOL SINGH & OTHERS v. FINANCIAL COMMISSIONER 153
REVENUE, PUNJAB & OTHERS
(K.S. Garewal J.)

(10) ਰਿਮਾਂਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਹਾਇਕ ਕੁਲੈਕਟਰ ਪਹਿਲਾ ਦਰਜਾ ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਅੱਗੇ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। 23 ਮਈ, 1972 ਨੂੰ ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੇ ਦੁਬਾਰਾ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 177 ਕਨਾਲ 4 ਮਰਲੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਕਿ “ਇਹ ਸੂਰਜ ਵਾਂਗ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਝੜੂ (ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਿਤਾ 5 ਅਤੇ 6)। ਸਾਲ 1956 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਜਾਰੀ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣਾ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਿਆਰ ਬੰਦੋਬਸਤ ਵਿੱਚ, ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਵੀ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਸਨ। ਸਾਲ 1956 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਵਾਹੀ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਹਰਫੂਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨੇ ਕੁਲੈਕਟਰ, ਪਟਿਆਲਾ ਅੱਗੇ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਅਪੀਲ 10 ਅਗਸਤ, 1973 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਵਿੱਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਪਟਿਆਲਾ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਅੱਗੇ ਹਰਫੂਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਦੀ 15 ਜੁਲਾਈ, 1975 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ 18 ਜਨਵਰੀ, 1983 ਨੂੰ ਵਿੱਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(11) ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ 29 ਮਾਰਚ, 1969 ਦੇ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ, ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਨਿਰੀਖਣਾਂ 'ਤੇ ਵੱਡੀ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਈ ਹੈ:-

“ਜਿਸ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਆਰਡਰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹੱਕ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਨੂੰ ਛੁਡਾਉਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਿਰਾਏਦਾਰ, ਇਸ ਲਈ, ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ mortgage ਅਗਲਾ ਸਵਾਲ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ

ਕੀ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਆਪਣੀ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਵਿਆਜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(12) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਕੋਦਰੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦਾ ਹੱਕ, ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਹਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਜੇਕਰ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਕੋਲ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਸਿਰਫ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਹੱਕ, ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਵਿਆਜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਰਿਡੈਂਪਸ਼ਨ ਦੀ ਇਕੁਇਟੀ ਹਾਸਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ ਦੇ ਜੁੱਤੀ ਵਿੱਚ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ, ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ ਛੁਡਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖਤਮ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ, ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਅਧੀਨ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਉਹ ਹਾਸਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਰਿਲਾਇੰਸ ਨੂੰ ਅਮਰ ਸਰਜੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਵਿੱਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (1) 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਮਰ ਸਰਜੀਤ ਕੌਰ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਤੱਥ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਨਾਲ ਕਾਫੀ ਮੇਲ ਖਾਂਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨ 1953 ਵਿਚ ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਉਸੇ ਸਾਲ ਜ਼ਮੀਨ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਨੇ 1963 ਵਿਚ ਮਲਕੀਅਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਉਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਗਿਰਵੀਦਾਰ ਦਾ ਹੱਕ, ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਵਿਆਜ

HARPHOOL SINGH & OTHERS v. FINANCIAL COMMISSIONER 153
REVENUE, PUNJAB & OTHERS
(K.S. Garewal J.)

ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਮਾਲਕ ਦੇ ਹੱਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ। ਕਲੈਕਟਰ ਨੇ ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਵਿੱਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹੱਕ, ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਵਿਆਜ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਦਿੱਤਾ। ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਵਿੱਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:-

“ਜਿੱਥੇ ਮੌਰਗੇਜ ਅਧੀਨ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨੇ ਮਲਕੀਅਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੈਪਸੂ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਭੂਮੀ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਉਸ ਦਾ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ, ਇਸ ਲਈ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਕਾਨ ਮਾਲਿਕ ਦਾ ਹੱਕ, ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਵਿਆਜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ ਹੈ। ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਹੱਕ, ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਹਿੱਤ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਸਮੇਂ ਨਿਯਤ ਛੁਟਕਾਰਾ ਦੀ ਇਕੁਇਟੀ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ।

(1) 1968 PLJ 134

154
 (13) ਦੂਸਰਾ ਹਵਾਲਾ, ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਵਿੱਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (2) ਨੂੰ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨੇ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜ਼ਮੀਨ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਗਿਰਵੀਨਾਰ ਨੂੰ ਕਿਰਾਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਸੀ। ਤੀਜਾ, ਭਾਗ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਵਿੱਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (3) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਮੌਰਗੇਜ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇੱਕ ਕਿਰਾਏਦਾਰ, ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮਲਕੀਅਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ।

(14) ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੇ ਬਿਰਤਾਂਤ ਤੋਂ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰਫੂਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੇ 1961 ਵਿਚ ਮੁਕਤੀ ਦੀ ਇਕੁਇਟੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਲਦੀ ਹੀ ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ ਛੁਡਾਉਣ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। 1966 ਵਿਚ ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ ਛੁਡਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੇ 1964 ਵਿਚ ਮੌਰਗੇਜਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮਲਕੀਅਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਹਰਫੂਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਛੁਡਾਈ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਪੈਂਡਿੰਗ ਸੀ। ਇਸ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ 1966 ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ 1967 ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ ਖਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੌਰਗੇਜ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਮੌਰਗੇਜਰ ਨਾਲ ਕੋਈ ਰਿਸ਼ਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਨੂੰ ਛੁਡਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਫਲਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ।

(15) ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੇ 1969 ਵਿੱਚ ਰਿਮਾਂਡ ਆਰਡਰ ਪਾਸ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਨੁਕਤੇ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ ਸੀ (ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ P-16) ਪਰ ਕੁਝ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਲ ਅਥਾਰਟੀ ਮਾਲਕੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਦੇ ਰਹੇ। ਉਹ ਲਗਾਤਾਰ ਇਸ ਨੁਕਤੇ ਤੋਂ ਖੁੰਝ ਗਏ ਕਿ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਮੌਰਗੇਜ ਦੁਆਰਾ ਮਾਣੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ ਪਰ ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੌਰਗੇਜ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖਤਮ ਹੋ ਗਏ। ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ ਛੁਡਾਇਆ ਸੀ। ਅਮਰ ਸਜੀਤ ਕੌਰ (1968), ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ (1964) ਅਤੇ ਭਾਗ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ (1979) ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਇਹ ਇਕਸਾਰ ਨਜ਼ਰੀਆ ਰਿਹਾ ਹੈ।

(16) ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਆਰਡਰ ਐਨੈਕਸਰ P-1 ਤੋਂ P-4 ਨੂੰ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਆਰ. ਐਨ. ਆਰ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

(2) 1964 L.L.T. 24
 (3) 1979 P.L.J. 423

-
- (2) 1964 L.L.T. 24
(3) 1979 P.L.J. 423